

Van: Mw. L.J. Sievers – burgemeester van de gemeente Edam-Volendam
Behandelend ambtenaar: Dhr. S. Walther – beleidsmedewerker integrale veiligheid
Aan: De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
Datum: 4 mei 2018
Onderwerp: Overheid en bestuur – brandweer

Geachte leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,

De brandweer kwam in het rapport *'de Brandweer over morgen'* (2010) tot de conclusie dat haar eigen bedrijfsmodel al geruime tijd aan het eind van zijn levenscyclus was gekomen. Sindsdien is de brandweer *"bevlogen in beweging"* om te komen tot een geheel nieuw bedrijfsmodel. Het beoogde 'Continuïteitsconcept' richt zich in tegenstelling tot het verleden veel meer op het realiseren van een breder maatschappelijk rendement. De focus op burgerparticipatie en het aanbieden van een bredere hulpverlening zijn welkome en essentiële aanvulling om de toekomstige maatschappelijke veranderingen het hoofd te bieden. Middels deze gespreksnotitie wil ik mijn visie kenbaar maken en steun uitspreken voor de beoogde organisatorische transitie. Wel dient men mijns inziens op korte termijn nadrukkelijker te investeren in het aangaan van duurzame onderlinge verbindingen. Dit met het doel invulling te geven aan de behoefte tot lokaal maatwerk en om tot een breder maatschappelijk rendement te komen.

De waarneembare tendensen rechtvaardigen de voorgestelde koerswijziging¹. Dit enerzijds te verklaren door een aanhoudende terugloop in het aantal incidenten. Voornamelijk het aantal inzetten ten behoeve van brandbestrijding is in de afgelopen vier jaar verder afgenomen. Opvallend is het feit dat het aantal 'hulpverleningsincidenten' nagenoeg gelijk blijft, waardoor het verschil tussen de inzet op 'brandincidenten' en 'hulpverleningsincidenten' nog niet eerder zo klein is geweest. Anderzijds is er sprake van een (sub)culturele en arbeidsvoorwaardelijke uitdaging, met name bij de 24-uurs beroepsorganisatie. Het personeelsbestand is in de afgelopen zeven jaar tijd met elf procent afgenomen. Tevens blijkt het moeilijker om het klassieke soort vrijwilligers voor de repressieve inzet te werven.

De aanhoudende afname in het aantal incidenten is onmiskenbaar een positieve ontwikkeling, maar het heeft wel zijn effect op de toekomstige organisatorische taakstelling van de brandweer. De huidige ontwikkeling toont aan dat de resterende 'winstmarge' zich grotendeels begeeft in het nemen van preventieve maatregelen. Waar de meeste ongevallen plaatsvinden, namelijk rondom en binnenshuis, blijft de kans op letsel en de dood het grootst. De huidige demografische ontwikkelingen, zoals de toenemende vergrijzing en daarmee zelfstandigheid van senioren, vragen om een geheel andere benadering van (brand)veiligheid. Een voornamelijk preventieve benadering waarin betrouwbaar partnerschap en wederkerigheid de basis vormt voor het optimaliseren van het brandveilig leven en het vergroten van de zelfredzaamheid.

De ambitie om de komende jaren steeds meer te gaan sturen op 'maatschappelijk rendement' is prijzenswaardig. Echter, het is de vraag of het verwezenlijken van de geformuleerde ambities op de beoogde wijze realistisch is². Mijns inziens gaat het primair om het vermogen tot het vormen van duurzame allianties met onze inwoners. De brandweer dient mee te kunnen bewegen met de veerkracht en energie uit de samenleving. De primaire randvoorwaarde, namelijk de fijnmazige lokale aanwezigheid van de brandweerkazernes, is reeds daarvoor aanwezig. De invulling van *'business intelligence'* zou

¹ Zoals omschreven in *'de Brandweer over morgen'* (2010) en de *'Landelijke Agenda Brandweezorg'* (2018).

² Bis idem.

naar mijn mening hierop geënt moeten zijn. Het versterken van de organisatorische informatiepositie dient te allen tijde gebaseerd te zijn op investeringen in het creëren van onderlinge verbondenheid met lokale inwoners, niet van top-down samenwerkingen met (regionale) ketenpartners. Alleen dan fungeert de inwoner ook echt als start- en vertrekpunt van de gewenste benadering en is het daadwerkelijk mogelijk om een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te behalen. Enkel door lokaal te investeren kan de veiligheid en zelfredzaamheid versterkt worden.

De brandweer dient nog nadrukkelijker dan voorheen op zoek te gaan naar allianties waarin het mogelijk is om een meerwaarde te realiseren voor de maatschappij. Niet enkel met ketenpartners, maar voornamelijk met inwoners uit onze samenleving. Enkele lokale voorbeelden hiervan zijn (1) de opkomst van een jeugdhulpverleningsteams, geschoeid op de leest van de jeugdbrandweer maar dan verbreed qua focus, alsmede (2) de richting van multifunctionele kazernes.

De gemeente Edam-Volendam levert een structurele bijdrage in het realiseren van een derde jeugdkorps binnen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland. Geen traditioneel jeugdbrandweerkorps dat zich enkel richt op het bijbrengen van de repressieve brandweertaken, maar een jeugdhulpverleningskorps dat zich focust op het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid van de jeugd. Het aanbod voor de maatschappelijk betrokken hulptaken wordt op deze wijze aanzienlijk verbreed met een geheel nieuwe doelgroep. Het potentieel aan ambassadeurs voor een (brand)veilig leven is hierdoor veel groter dan de huidige 30.000 vrijwilligers die midden in de samenleving staan. Vrijwilligers zijn en blijven de basis voor lokale brandweezorg. De introductie van een jeugdhulpverleningskorps maakt het potentieel aan toekomstige vrijwilligers niet alleen groter, maar ook breder en meer divers; er wordt immers op een scala aan capaciteiten en interesses ingezet. Dit komt ten goede aan het uitvoeren van de basiszorg én de beoogde uitbreiding van het dienstenpakket, zoals het uitvoeren van zorg- en voorlichtingstaken in het kader van (brand)veilig leven, sociale hulpverlening, EHBO en AED-bediening etc.

Wij hebben tevens ingezet op het realiseren van een multifunctionele brandweerkazerne in onze gemeente. Het is mijns inziens een ontwikkeling die, net als het jeugdhulpverleningskorps, geheel binnen het beoogde 'Continuïteitsconcept' van de brandweer valt. Een multifunctionele kazerne huisvest niet enkel de brandweerorganisatie met haar brede hulpverleningstaak, maar biedt ook ruimte aan het lokale verenigingsleven en andersoortige lokale initiatieven. Wij creëren hiermee een ontmoetingsplaats die invulling geeft aan de benodigde lokale inbedding en optimaal de ruimte biedt voor het realiseren van onderlinge verbondenheid met onze inwoners.

De (culturele) en arbeidsvoorwaardelijke uitdagingen binnen de 24-uurs beroepsorganisatie maakt duidelijk dat herbezinning op het huidige business model noodzakelijk is. De beroepsbrandweer is toe aan een nieuw innovatief business model, waarin er kritisch gekeken dient te worden naar het huidige personeelsbeleid, het takenpakket en de wijze van roostering. De mogelijkheden voor een toekomstbestendige beroepsorganisatie zijn divers. Overwogen kan worden om naar Deens model over te gaan tot uitbesteding van de brandbestrijdingstaken. Een andere mogelijke optie is het naar Belgisch model verbreden van het huidige taken pakket in relatie tot de noodhulpverlening en ambulancezorg.

Lokaal investeren in onderlinge verbondenheid ligt ten grondslag aan het succes van de toekomstige continuïteitsorganisatie en haar taakstelling. De mogelijkheden zijn eindeloos, maar vragen wel om een herbezinning op het huidige business model, alsmede een eenduidige visie en koers. Het betrouwbaar partnerschap dient gebaseerd te worden op gelijkwaardige relaties met onze inwoners en niet de klassieke top-down benadering met ketenpartners. Dan geven wij op de gewenste wijze invulling aan het benodigde alliantievermogen ter realisatie van een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement.

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Hoogachtend,
De burgemeester van Edam-Volendam,

L.J. Sievers.